

Ірина МАТВЄЄНКО

*докторант кафедри соціально-гуманітарних наук,
Навчально-науковий інститут
публічної служби та управління
ДУ «Одеська Політехніка»*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ІННОВАЦІЙ В УМОВАХ РИЗИКІВ ТА КРИЗ В ЗАРУБІЖНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Тези підготовлено в межах наукової теми «Сучасні інновації в системі публічного управління в умовах глобалізаційних ризиків та кризових явищ» і стосуються аналізу сучасного розуміння інновацій в сфері публічного управління та адміністрування. В країнах Європейського Союзу, як і в інших розвинених державах світу, зростає науковий та практичний інтерес до процесу запровадження інновацій в систему публічного управління та адміністрування в умовах ризиків та криз. В зарубіжних наукових доробках наголос зроблено на відсутності єдиного концептуального підходу що розуміння інновацій як явища та процесу.

Głodziński E., Marciniak S. (2016) досліджуючи роль інновацій в антикризовому управлінні наголошує, що інновації та кризи мають багато спільного. Криза має декілька форм та причин, які обумовлюють її виникнення або трансформацію. З цієї позиції, інновації є вирішальними елементами стратегій реагування на кризу в управлінській системі [2].

На думку Clark L. (2020) кризи створюють унікальні умови, які дозволяють управлінцям з критичним мисленням «рухатися вперед, щоб створювати швидкі та ефективні зміни, які можливо досягти тільки завдяки запровадженню інновацій» [1]. Дослідник відзначає, що кризи супроводжуються чотирма ключовими змінами, які створюють умови для формування нового мислення та дій. В таких умовах керівники можуть скористатися можливістю задля стимулювання корисних змін [1]: об'єднання навколо мети зацікавлених сторін (органи публічної влади, громадськість, бізнес-структури); зміна уявлення про внутрішню організацію системи; зміна організаційної структури під впливом змін; створення упередженості до дій (темпи формування ідей та процес прийняття рішень прискорюється).

Швидкість та ефективність управління кризою в процесі запровадження інновацій залежить від рівня встановлення взаємовідносин між центральними органами влади та органами місцевого самоврядування. З точки зору антикризового управління спроможність місцевого самоврядування до запровадження інновацій визначається рівнем: сформованості системи публічних фінансів; наявністю компетентних кадрів; наявністю відповідних ресурсів [4].

В рамках концепції інновацій виділено наукові погляди Osborne S., Brown L. (2011), які визначають інновацію в процесі надання державних послуг, як впровадження нових елементів у вигляді нових знань, нових організацій та нових форм управління в умовах ризиків та криз [3]. Це свідчить про те, що інновації перетворюються на нові способи роботи в публічному управлінні, а також відбувається зміна парадигми управлінського процесу. Даний процес супроводжується формуванням нового концептуального підходу, пошуком нових способів організації роботи, нових інструментів для здійснення управлінської діяльності, а також висуває вимоги до створення нових цілей та цінностей. Нововведення можуть супроводжуватися кризами, що потребує залучення до управлінського процесу як можна більше зацікавлених сторін, що значно прискорює хід запровадження інновацій та мінімізує ризики.

Зарубіжні науковці Rocha, J., Zavale, G. наголошують, що розвиток інновацій на пряму залежить від моделі державного управління, в якій вони запроваджуються. Виділяють наступні моделі державного управління: традиційне управління, або класична модель, нове державне управління (NPM), мережеве управління та неовеберівська модель. Відзначено, що креативні, стратегічні інновації в публічному управлінні та адмініструванні можуть порушити усталені моделі та соціальні структури, а це призводить до певних ризиків та криз [5].

В зарубіжних дослідженнях науковцями Vries H., Bekkers V. J. J. M., Tummers L. (2015) класифіковано типи інновацій у державному секторі [6]:

- *інновація як процес* – підвищення якості і ефективності внутрішніх і зовнішніх процесів в системі управління (2014 рік);
- *адміністративний процес інновацій* – створення нової організаційної форми, впровадження нових технік та методів в процесі здійснення управлінської діяльності (2006 рік);
- *технологічний процес інновацій* – створення або використання нових технологій при організації та наданні послуг громадянам (2001 рік);
- *інновація як продукт або послуга* – створення на надання нової послуги (2009 рік);
- *інновацій в управлінні* – розвиток нових форм і процесів для вирішення конкретних соціальних, суспільних, економічних проблем (2008 рік);
- *концепція інновацій* – введення нового поняття, нової парадигми задля реформатування відношення до конкретної проблеми, а також представлення можливих шляхів її вирішення (2011 рік).

Науковцями систематизовано дослідження щодо інновацій в державному секторі та представлено вибіркового аналізу за наступними напрямками: інновація як процес – 47 %; інновації в адміністративному процесі – 40 %; інновація як технологічний процес – 7 %; інновація як продукт або послуга – 22 %; інновації в управлінні – 13 %; концепція інновацій – 2 %; інші дослідження щодо інновацій – 16 % [6].

Аналіз наукових зарубіжних джерел дає можливість стверджувати, що інновації в публічному управлінні та адміністрування розглядають з декількох позицій, зокрема: інновація як постійна зміна; це розрив по відношенню до минулого; впровадження новітніх технологій; створення нових продуктів і послуг при впровадженні нових концепцій; спрямованість на підвищення ефективності та результативності в умовах невизначеності; нові вимоги до управління, а також підвищення рівня задоволеності громадян; інновація як зміна парадигми та формування нової моделі управління тощо. Втім, особливої уваги потребують дослідження щодо формування концептуального підходу до розуміння інновацій в публічному управлінні і на практичному аспекті особливостей запровадження інновацій в публічному управлінні та адмініструванні в умовах ризиків та криз.

Список використаної літератури

1. Clark L. Innovation in a Time of Crisis. Harvard Business Publishing. URL: <https://www.harvardbusiness.org/innovation-in-a-time-of-crisis/>
2. Głodziński E., Marciniak S. Organisational Innovations in Crisis Management of Project-Based Enterprises. Economics and Business. Vol. 28. 2016. P. 26–32. URL: https://www.researchgate.net/publication/301571519_Organisational_Innovations_in_Crisis_Management_of_Project-Based_Enterprises
3. Osborne S., Brown L. Innovation in the public sector: a systematic review and future research agenda. Public Administration. Vol. 94. Is. 1. 2015. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/padm.12209>
4. Putra F. Perspective 1: Crisis Management in Public Administration. Planning Forum UT. URL: <https://sites.utexas.edu/planningforum/perspective-1-crisis-management-in-public-administration/>
5. Rocha, J., Zavale, G. (2021) Innovation and Change in Public Administration. Open Journal of Social Sciences. Vol. 9. Is. 6. 2021. P. 285–297. URL: <https://www.scirp.org/journal/paperinformation.aspx?paperid=110105>
6. Vries H., Bekkers V. J. J. M., Tummers L. Innovation in the Public Sector: A Systematic Review and Future Research Agenda. ResearchGate: Electronic Journal. 2015. URL: https://www.researchgate.net/publication/315455642_Innovation_in_the_Public_Sector_A_Systematic_Review_and_Future_Research_Agenda